

ПРО ОДИН З НАПРЯМІВ ПІДВИЩЕННЯ ФІНАНСОВОЇ ГРАМОТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ТА ВОЄННОГО СТАНУ

Пернарівський О.В.

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри фінансових ринків та технологій
Державного податкового університету
м. Ірпінь, Україна*

Зростання патріотичних настроїв населення в умовах широкомасштабного російського військового вторгнення в Україну і розвиток цифровізаційних процесів спричинили підвищений попит наших громадян на військові ОВДП [1]. Військові облигації – це різновид облигацій внутрішньої державної позики, які випускає держава під час воєнного стану. Їх особливістю є те, що кошти від них спрямовуються на підтримку економіки під час воєнного стану [2]. Ще однією вагомою причиною зростання популярності серед населення вкладень в ОВДП можна вважати підвищення їх інвестиційної привабливості.

Вважається, що інвестиційна привабливість державних цінних паперів для фізичної особи може визначатись такими чинниками як доходність, ризику, ліквідність та простота здійснення операцій з ними. Слід зауважити, що одним з основних чинників, які збільшили інвестиційну привабливість ОВДП для населення, стало саме суттєве спрощення процедури їх придбання, насамперед, через електронні сервіси (Дія, мобільні додатки банків, які є первинними дилерами Міністерства фінансів України). Так, зокрема, Sense Bank забезпечує можливість придбання фізичною особою через свій мобільний додаток Sense SuperApp від однієї облигації, номінованої в гривнях, доларах або євро. При цьому забезпечується і можливість зворотного продажу в будь-який момент часу, що забезпечує високий рівень ліквідності вкладень в державні цінні папери. Тобто, можна стверджувати, що за простотою та зручністю вкладення в державні цінні папери для населення практично зрівнялись з розміщенням вкладів в банках.

Важливим чинником забезпечення інвестиційної привабливості державних цінних паперів для фізичних осіб є їх доходність. І тут важливо розуміти, що оцінка доходності вкладень в ОВДП так само як і банківських депозитів має здійснюватися не за номінальною, а за ефективною ставкою. Якщо мова йде про визначення ефективної ставки

доходності за вкладками в банках, то вона має визначатись з урахуванням ефекту складного відсотка для вкладів з капіталізацією нарахованих відсотків, оподаткування відсотків за ними та комісій, що можуть встановлюватись банками за проведення операцій за картковими рахунками, через які відбувається розміщення та погашення вкладів, а також виплата відсотків за ними.

Однією з основних особливостей державних цінних паперів, яка збільшує їх інвестиційну привабливість для фізичних осіб, є звільнення доходів за ними від оподаткування. Отже, ставка оподаткування не є чинником, який впливає на ефективну ставку доходності вкладень фізичних осіб в ОВДП. Разом з тим слід зазначити, що фізична особа при вкладенні коштів в державні цінні папери може сплачувати різноманітні комісії за рахунками в цінних паперах та операції з ними, які можуть суттєво знижувати ефективну ставку доходності за такими операціями.

Ще одним важливим аспектом вкладень фізичних осіб у державні цінні папери є розуміння ризиків, з якими вони пов'язані. Основними серед них є ризик дефолту, відсотковий ризик та ризик ліквідності. Слід зауважити, що ризик дефолту при вкладанні коштів у державні цінні папери полягає в основному в можливому несвоєчасному виконанні державою своїх зобов'язань за ними і може бути пов'язаний з їх можливою пролонгацією. Відсотковий ризик за придбаними ОВДП полягає в тому, що їх доходність може стати менш привабливою порівняно з банківськими вкладками внаслідок можливого зростання відсоткових ставок за депозитами. Ризик ліквідності державних цінних паперів полягає в тому, що у випадку необхідності їх не вдасться продати до завершення строку без суттєвих втрат через можливе зниження попиту на них.

Зважаючи на викладене вище, можна вести мову про необхідність розвитку аналітичних здібностей здобувачів вищої освіти в процесі вивчення відповідних фінансових дисциплін, які забезпечать їм можливість прийняття виважених інвестиційних рішень, здійснюючи адекватну оцінку доходності та ризиків за операціями щодо вкладання коштів в державні цінні папери.

Список використаних джерел:

1. ОВДП, які знаходяться в обігу за номінально-амортизаційною вартістю. URL: <https://bank.gov.ua/ua/markets/t-bills> (дата звернення: 10.12.2023).
2. Сайт про військові облигації. URL: <https://bonds.gov.ua/> (дата звернення: 10.12.2023).